

Så här gör du för att få ett nytt fint tak!

Den här broschyren ska underlätta för dig att specificera ditt tak i samarbete med Plannjas återförsäljare och deras takeexperter. Det är en stor fördel om du förbereder dig innan du besöker takexperten. Gör det med hjälp av broschyren. Du hittar djupare information om Plannjas produktsortiment för villatak, takavvattning, takskydd och ekonomiprodukter för villor, lantbruk och företag. Här finns också ingående monteringsanvisningar.

Mät upp taket i förväg och fyll i blanketten på sid 2-3

Det är en fördel om du har gjort vissa grundläggande mätningar av taket innan du kommer till vår återförsäljare. På sidan 2-3 finns en blankett som du kan fylla i och ta med dig då du besöker återförsäljaren för att specificera de produkter och tillbehör som behövs för ditt tak eller din takavvattning. Om du har en byggritning på ditt hustak så duger det också för det mesta. Måtten ger återförsäljaren underlaget för specifikation av taket, takavvattningen etc och för att ge dig ett relevant pris på en total byggsats med högkvalitativa Plannjaprodukter.

Så här hittar produkt- och tillbehörsspecifikationer.

Varje avsnitt om respektive produkt börjar med en redovisning av produkt- och tillbehörprogram. Här kan du se i vilka kulörer som produkterna erbjuds samt vilka tillbehör som finns till produkten, exempelvis vilka skruvar som är lämpliga. Att själv specificera alla detaljer som ska ingå i ett tak kan vara knepigt även för den erfarna "Gör Det Självaren". Känner du dig osäker ta hjälp av takeexperterna hos våra återförsäljare. De är till för att ge dig den hjälp du behöver.

När du tar emot plåtleveransen

Lagra i möjligaste mån Plannja byggplåt inomhus. Vid utomhuslagring täcks materialet med presenningar. Om kondensrisk föreligger lagras paketen med lutning. Se till att god genomventilation erhålles. Detta gäller både stål och aluminium.

Följ monteringsanvisningarna noga då du själv monterar Plannjas produkter.

Efter varje produkt/tillbehörprogram finns monteringsanvisning för produkterna. Det är inte svårt för en erfaren "Gör Det Självare" att montera Plannjas produkter med hjälp av våra noggranna monteringsanvisningar. När du monterar ditt nya tak är det mycket viktigt att du följer monteringsanvisningen för produkten för att Plannjas produktansvar ska gälla. Om du inte själv vill montera produkten be då din återförsäljare ge dig råd om lämpliga monteringsföretag.

Dessa verktyg behöver du:

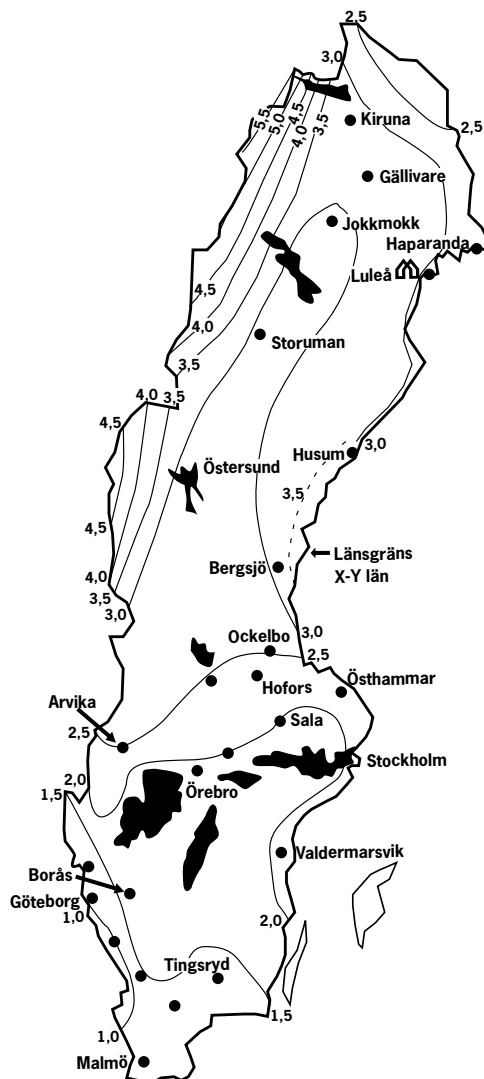
- Skruvdragare alt. bormaskin med steglöst varvtal och backgång + hylsa för skruvdragning
- Hammare
- Såg (för kapning av läkt)
- Nibblingsmaskin, sticksåg eller cirkelsåg
- Plåtsax
- Tumstock

Snölaster

Vissa detaljer och moment i ditt takbygge påverkas av var landet du bygger. I monteringstexterna hänvisar vi därför då och då till snölaster.

Exakta värden för varje kommun i Sverige framgår av Boverkets handbok om snö- och vindlaster, BSV 97.

Plannja Regola

Verktyg

Dessa verktyg behöver du:

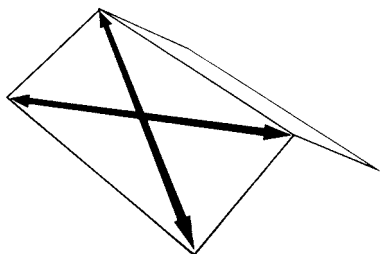
- Borrmaskin med steglöst varvtal och backgång + hylsa för skruvdragning
- Hammare
- Såg (för kapning av läkt)
- Nibblingsmaskin, sticksåg eller cirkelsåg
- Plåtsax
- Tumstock

Mät upp taket

Kontrollera att taket är rakt.

Mät diagonalerna från hörn till hörn. Om de inte är lika långa, är taket snett. Avvikelser på 20-30 mm kan justeras med gavelbeslagen.

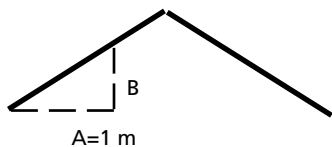

OBS!

Lägsta rekommenderade taklutning är 14°.

Taket bör ha en lutning som är minst 14°. Så här kontrollerar du minimilutningen:

Om måttet A är 1 meter skall måttet B vara minst 25 cm. Då är lutningen större än 14°.

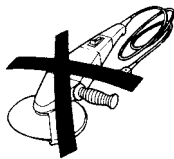

Kapa plåten så här

Kapa helst så, att snittet döljs av annan plåt. OBS! Använd aldrig rondell för kapning. Sprutet från klingan kan förstöra plåtens ytskikt.

Med nibblingsmaskin.

Använd en läkt som linjal och markera med en penna var du ska kapa. Med nibblingsmaskinen är det sedan lätt att följa markeringen. Något stöd behöver du inte.

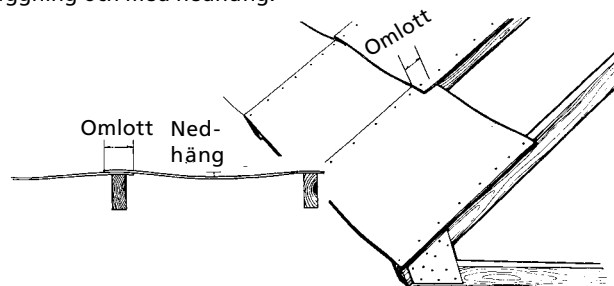

Underlag

Nybyggnad

Underlagstak av board eller plastfolie

Plannja Regola monteras direkt på takstolarna med endast ett kondensskydd emellan. Detta kondensskydd kan vara antingen träfiberboard, plastfolie eller alternativa material av godkänd typ. Figuren visar hur träfiberboard skall monteras med omlottläggning och med nedhäng.

Underlagstak av spontade brädor eller plywood + underlagspapp som avrinningskydd

Underlaget skall vara minst 17 mm tjockt och skall täckas med underlagspapp för att kondensskyddet skall bli tätt.

Renovering

Vid renovering skall rötskadade eller trasiga partier av underlagstaket bytas ut.

Tegel och betongtak

Takpannorna avlägsnas, likaså strö- och bärläkt. Därefter samma förfarande som vid renovering av shingel eller plana takplattor.

Shingel, papp, plana plattor

Undersök taket noga. Om någon del av taket är angripet av röta, skall det repareras. Likaså skall trasig papp lagas. Det är viktigt att det gamla taket är helt, eftersom det skall fungera som kondensskydd. Underlaget skall vara minst 17 mm tjockt.

Tak med plana takplattor kan ligga kvar. Regola monteras direkt på underlaget.

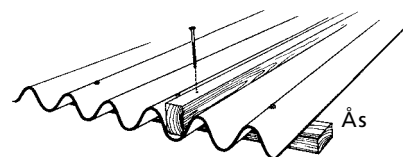
Vågformade plattor (utan asbest)

Plattorna kan ligga kvar. Kontrollera att de är så täta att de kan fungera som underlagstak samt att åsarna (bärläkten under plattorna) är så friska att de håller för infästningen av spikreglarna.

Reglarnas underkant fasas för att följa underlaget.

Stående regler 45x70 fästs i takfallets riktning med skruv.

Max c-avstånd 1,2 meter.

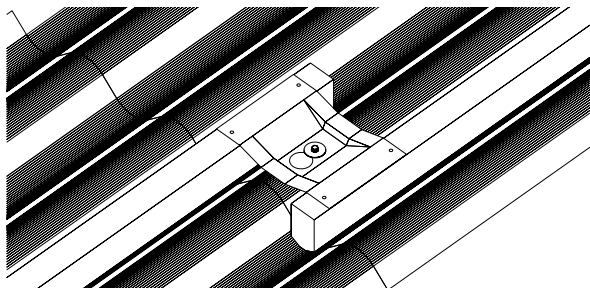
Regel 45x70, c max 1200 mm

Vågformad eternit

Det är farligt och förbjudet enligt Arbetsmiljöverkets anvisningar att borra i eller bearbeta asbesthaltiga plattor utan omfattande skyddsutrustning och utbildning.

Plannja har utvecklat en patenterad metod för att fästa reglarna utan att skruva eller borra i den gamla eterniten. Denna metod kan användas om eternitplattorna är skruvade till läkten eller om de gamla spikarna tas bort.

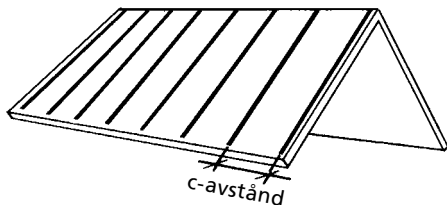
Metoden bygger på en låsbricka med "nyckelhål" som hakas fast under befintliga skruvar. Metod och arbetsgång finns beskriven i en speciell Plannjabroschyr som du kan få av din byggmaterialhandlare. Finns också på www.plannja.se

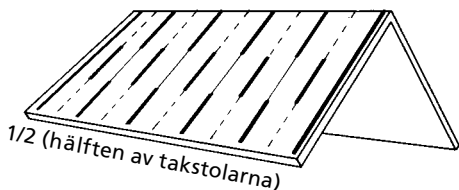
Pannband

Pannbanden är en del av det bärande systemet och ger dessutom enklare och säkrare montering samt en automatisk distansering för kondensavrinning.

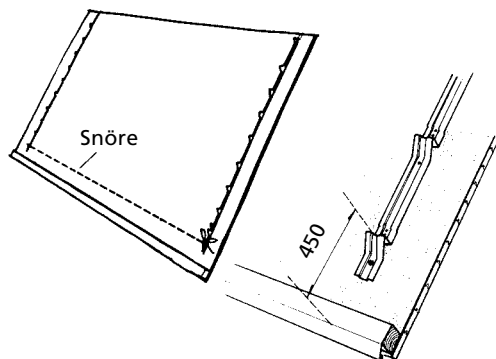
När du renoverar med underlag av träpanel skall c-avståndet mellan pannbanden vara 1,9 m, om huset ligger i zon med snölast 1,0-2,5. Vid snölast 3,0-4,0 tag kontakt med din återförsäljare för information.

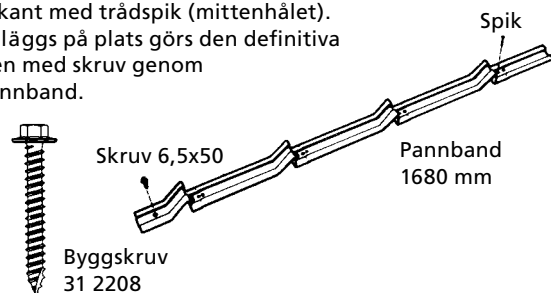
Bygger du nytt, eller renoverar på reglar, fäster du pannband på 1/2 av takstolarna vid snölast 1,0-2,5. Vid snölast 3,0-4,0 heltäckande på samtliga takstolar.

Du skall lägga en hel rad pannband vid bägge gavlarna. Banden monteras ände mot ände. Sedan använder du ett riktsnöre för att underlätta monteringen av de mellanliggande banden.

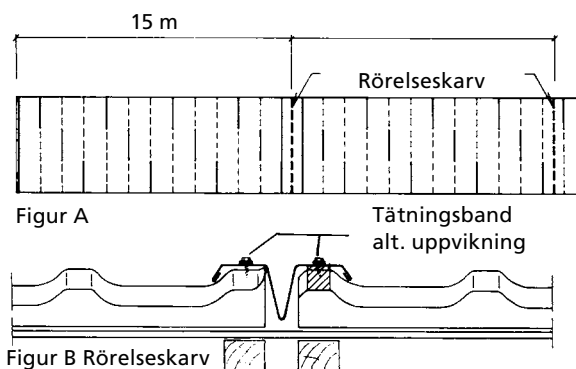
Pannbanden fästs längst ner med skruv 6,5x50 mm samt provisoriskt i ovankant med trådspik (mittenhålet). När plåten läggs på plats görs den definitiva infästningen med skruv genom plåt och pannband.

Långa tak/temperaturrörelser.

För tak under 10 meters bredd krävs inga speciella åtgärder för att ta upp rörelser i takplåten, förorsakade av temperaturväxlingar. Vid renovering av tak som är 10-15 meter breda skall infästningen av plåten i den yttersta pannbandsraden vid varje gavel ske med de glidclips som ingår i system Plannja Regola. Har du ett tak som är bredare än 15 meter kan problemet lösas på följande två sätt.

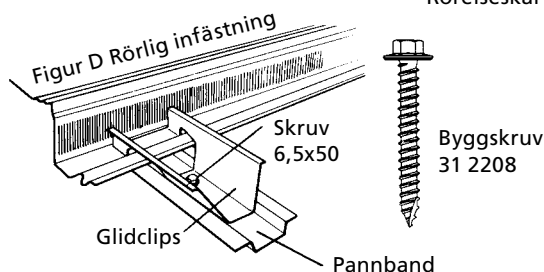
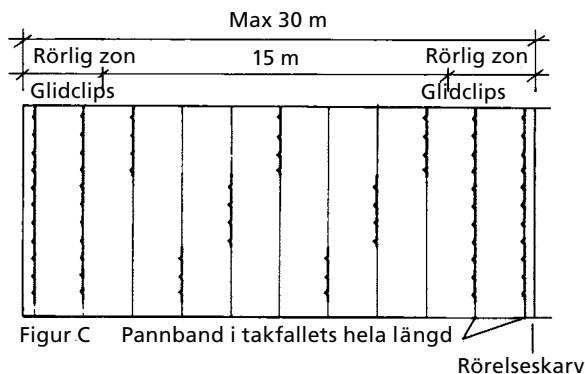
Alternativ 1: Rörelseskarv anordnas på var 15:e meter enligt figur A och B.

Alternativ 2: Rörelseskarv (se figur B) anordnas på maximalt var 30:e meter och med glidclips i rörelsezonen enligt figurerna C) och D).

Den del av takfotsregeln som ligger inom rörlig zon fästes med bandjärn till underlaget.

OBS! Vid nybyggnation måste takstolarna stagas inom rörlig zon. Husleverantören eller konstruktören kan ge upplysningar om utförande.

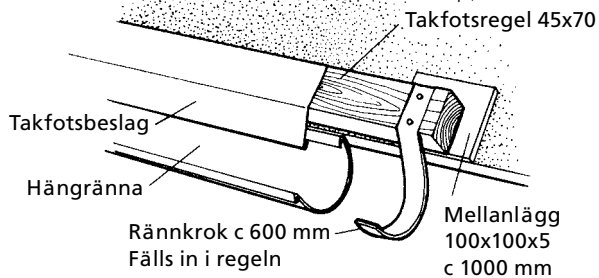

Takfot

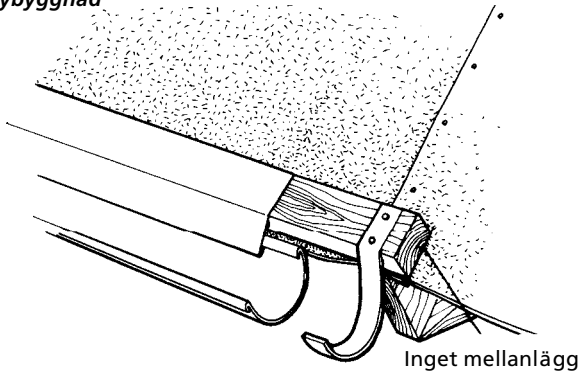
Montera takfotsregeln efter en rak linje. Ojämnheter i takfoten döljs av takfotsbeslaget. Mellanlägget behövs endast vid renovering av papptak, och nybyggnad med papp som underlags-tak, för att kondensvatten skall kunna passera förbi takfotsregeln.

Rännkrokarna monteras enligt nedanstående skiss. Ovanpå rännkrokarna fästs takfotsbeslaget provisoriskt med tex bleckspik tills dess takplåten skruvas fast.

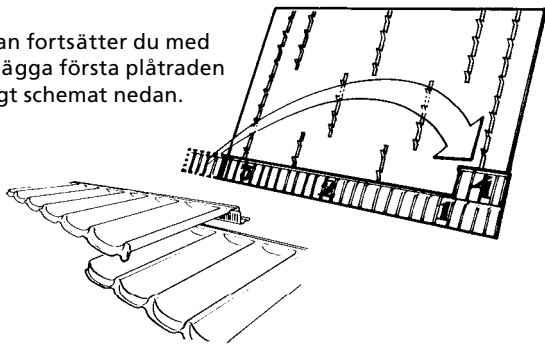
Renovering

Nybyggnad

Sedan fortsätter du med att lägga första plåtraden enligt schemat nedan.

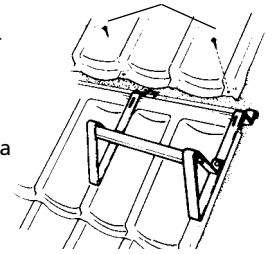
När den första raden ligger som den skall, fästs plåtarna. Observera att den första raden skall skruvas till takfotsregeln i varannan vågbotten. Därefter sker infästningen alltid i varannan vågtopp. Se vidare under avsnitt "Infästning - skruvar". När den sista plåten i nedersta raden läggs är det inte säkert att det går jämnt ut. Är plåten för lång kapas den och överskottsbiten används som start i nästa rad. Det är en fördel om plåten kan kapas så att högerkanten på överskottsbiten blir lika högerkanten på en "ny" plåt. I annat fall måste den kapas två gånger. Se till att plåten är ordentligt fästskruvad (se avsnitt Infästning) innan du beträder den. Lämna aldrig arbetsplatsen med lösa plåtar på taket.

Regolasteg

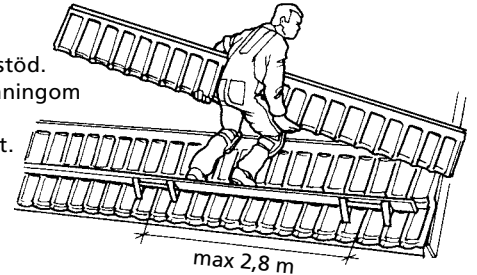
I Regola-programmet finns speciella taksteg som enkelt monteras samtidigt med plåten. Under byggnationen tjänar de dessutom som fotstöd.

De nedersta plåtraderna monteras enklast från en ställning. Därefter används Regola-stegen. Haka och skruva fast dem på följande sätt:

Borrande skruv 4,8x35

Mellan stegen fästs ställningsvirke som stöd. Stegen lossas så småningom och flyttas till sin riktiga plats på taket.

Infästning – skruvar

Takpannorna fästs med borrande skruv. Plannja har speciella hylsor som monteras i bormaskinen och som gör skruvningen mycket enkel.

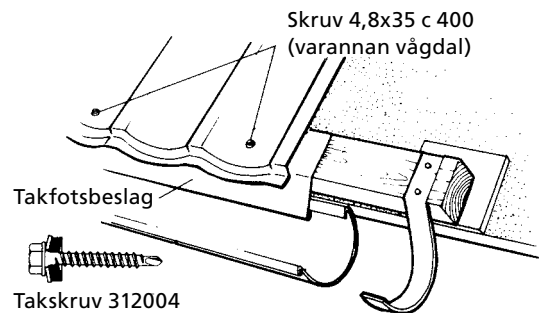
Hylsa 31 2010, 31 1030

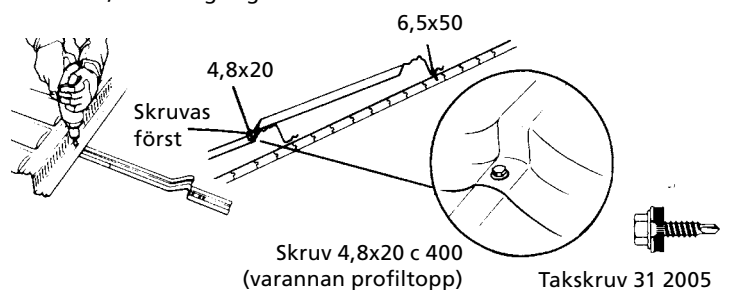
Följande skruvar ingår i Plannja Regola-programmet:

- Lackerad, borrande skruv 4,8x20 mm (sidöverlapp)
- Lackerad, borrande skruv 4,8x35 mm (för takfot, nock och Regolasteg)
- Varmförzinkad, borrande skruv 6,5x50 mm (för infästning till underlag)

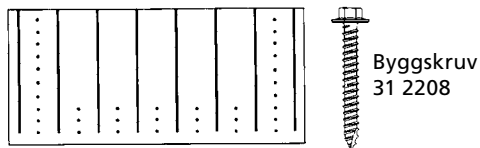
Den första plåtraden fästs tillsammans med takfotsbeslaget med skruv 4,8x35 c 400 (i varannan vågdal).

Resterande plåtar fästs först i nederkanten med skruv 4,8x20 c400 och därefter fästs plåten i överkanten till underlaget med skruv 6,5x50 enligt figur.

Vid nybyggnation fästes plåten till varje takstol oavsett om dessa har pannband eller ej. Vid renovering på papp fästes plåten med en extra "skruvrad" mellan de två yttersta pannbandsraderna vid gavlarna. Dessutom fästes de tre nedersta Regolaraderna även mellan pannbanden. Detta för att klara vindpåverkan. Se figur nedan.

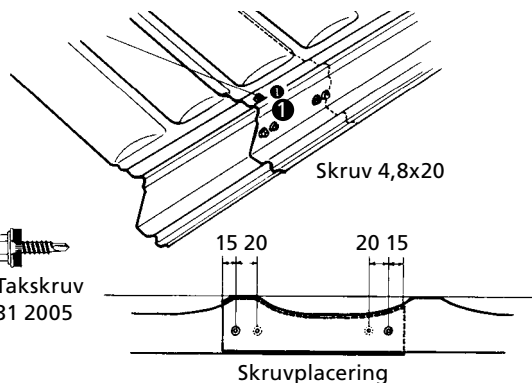

I den rörliga zonen utanför 15 m-zonen skall ej extra infästning ske när glidclips används.

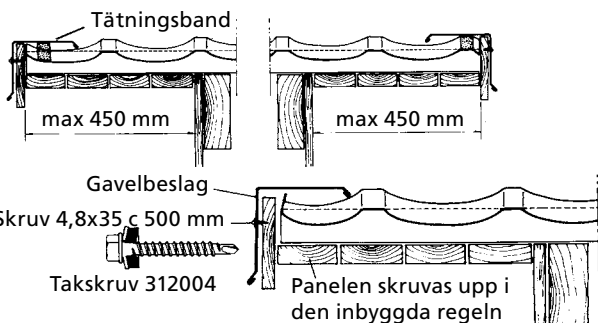
Extra infästningar – i sidöverlappet

Du skall alltid fästa ihop plåtarna i överlappet med en skruv 4,8x20 ovanifrån (1 på figuren) så att du får ett så perfekt överlapp som möjligt.

Vid nybyggnation eller renovering med regler, då överlappet kommer mellan två takstolar, skall du dessutom skruva genom plåtarna enligt skiss nedan. Bygger du i zon med snölast 1,0-2,0 behövs 1+1 skruv, vid snölast 2,5-4,0 använder du 2+2 skruvar. I samtliga fall används skruv med dimension 4,8x20.

Gavel

Gavelbeslagen skall ej fästas med gemensamma skruvar vid omlottläggning.

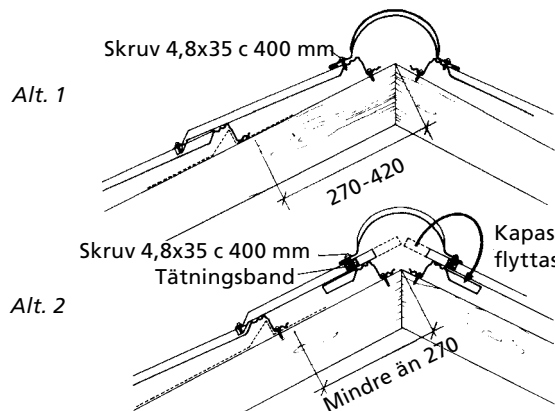
Som alternativ till tättningsband kan du vika upp kanten.

Vid skarvning av beslag bortklippes hörn på underliggande beslag så att det nedre beslaget kan träs in i det övre. Skarven blir då tätare och mindre synlig.

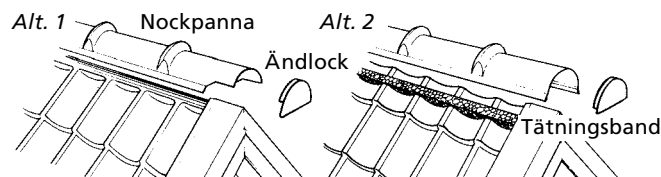
Extra infästningar – i sidöverlappet

För att avslutningen vidnocken skall bli snygg, gör så här: När den näst sista raden är lagd mäts avståndet från plåtens överkant till taknocken.

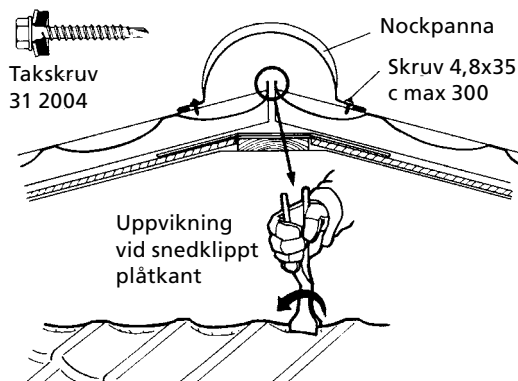
Är avståndet mellan 270-420 mm gäller nockalternativ 1. Om avståndet är mindre än 270 mm gäller alternativ 2.

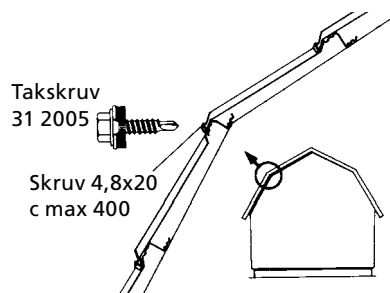
Innan nockpannan läggs på plats skall tättningsband (endast alternativ 2) och gavelbeslag monteras. Vid alternativ 2 behöver nockpannan ej klippas för passning mot gavelbeslaget. Slutligen läggs nockpannan på plats och skruvas fast.

Valmad nock

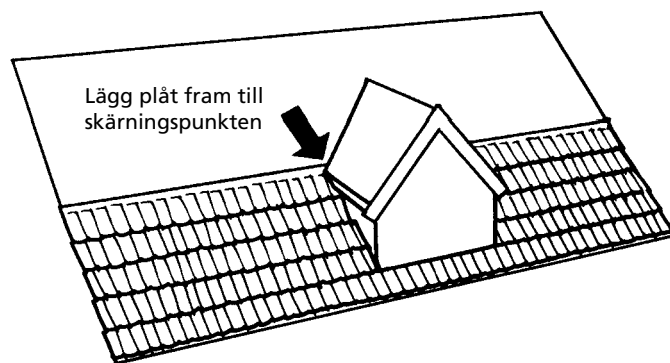

Mansardtak

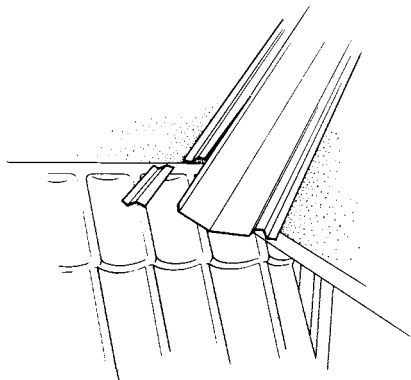

Takkupor

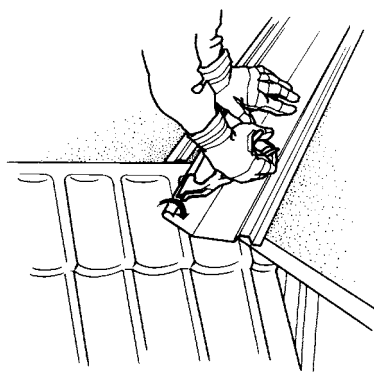
Vinkelrännor finns i färdiga längder på 2 000 mm. De skarvas omlott med minst 500 mm.
Anslutningar kring takkupor är ganska svåra att göra på ett snyggt sätt. Om Du känner Dig osäker rekommenderar vi att Du kontaktar en plåtslagare.
Här visar vi några detaljlösningar.

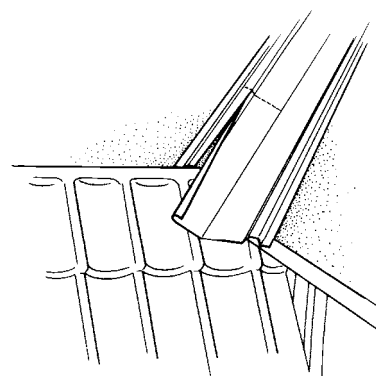
1. Lägg ut rännan markera, klipp

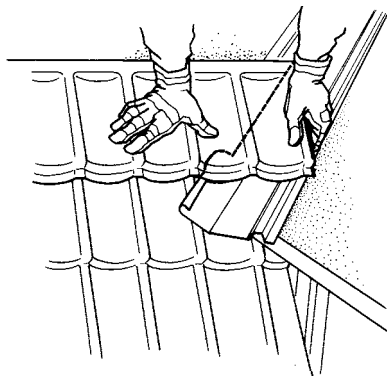
2. Bocka kanten

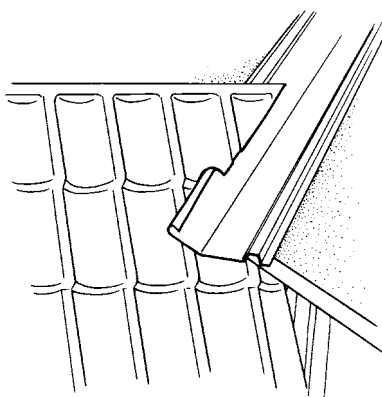
3. Lägg ut och prova

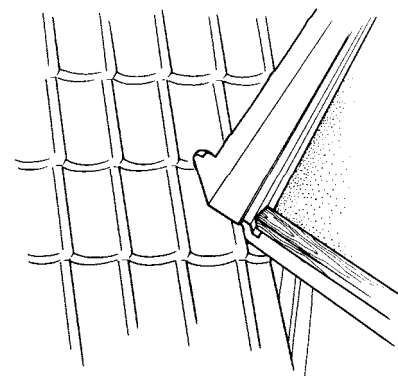
4. Lägg ut nästa Regolarad och markera klippkanten

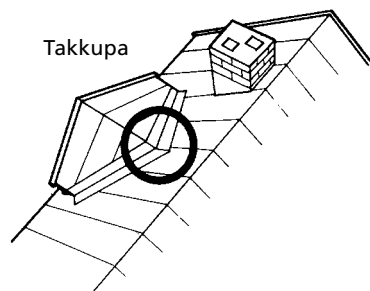
5. Klipp och lägg ut

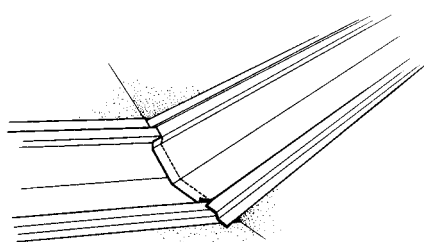
6. Justera änden på vinkelrännan

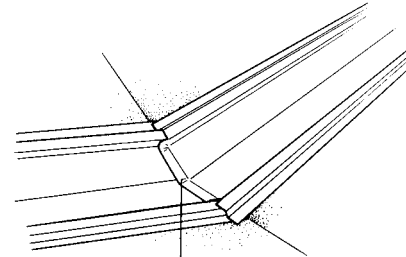
7. Hopfogning av vinkelränna vidnock

8. Taknock

9. Hamra till kanten så att den ligger an så tätt som möjligt

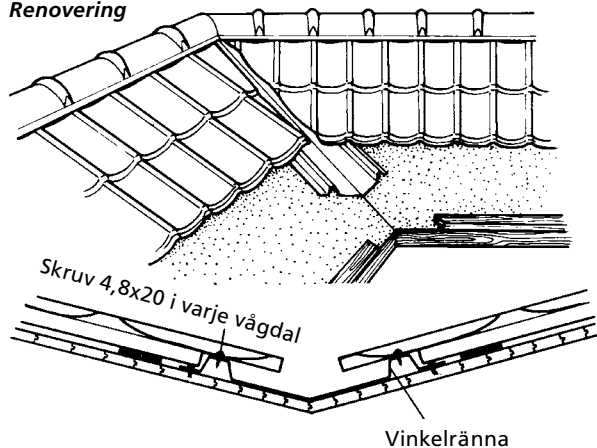

Skarv tätas med tätningsfett.

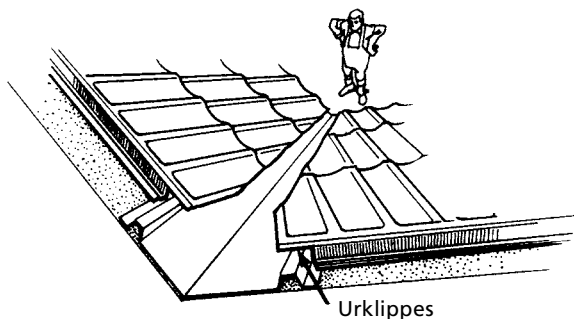
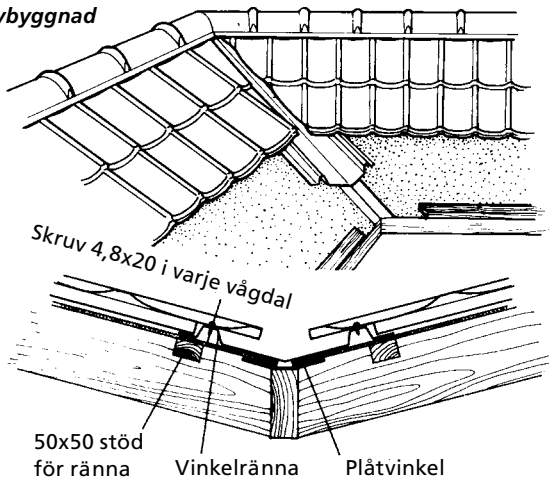
Vinkelrännor

Obs! På nedanstående bilder har de nedersta Regolaraderna tagits bort, för att visa underliggande detaljer.

Renovering

Nybyggnad

Underhåll

Plannja takpannor kräver normalt ringa underhåll. De avlagringar som inte sköljs bort av regn bör tas bort med mjuk borste och vatten.

Klippkanter och lackskador som uppstår vid montering bör omedelbart bättringsmålas med Plannja bättringsfärg. Efter montering, var noga med att borsta bort alla borrhåll, så att takplåten ej missfärgas.

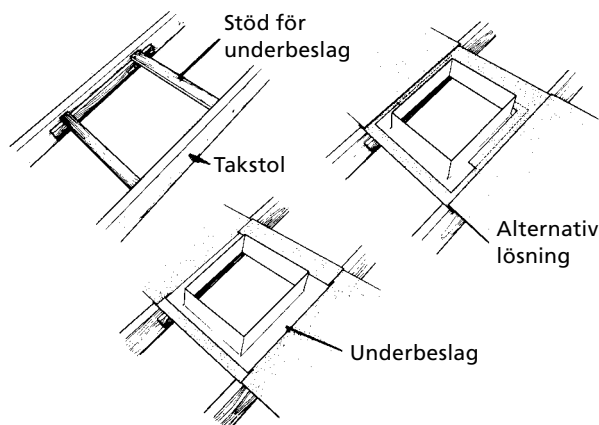
OBS!
NÄR DU GÅR PÅ PLÅTEN
- GÅ I PROFILBOTTEN!

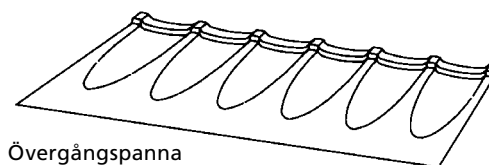
Håltagningar

Anslutningar runt skorstenar bör utföras av fackmän. Tag därför kontakt med en plåtslagare i god tid före monteringen och planera tillsammans.

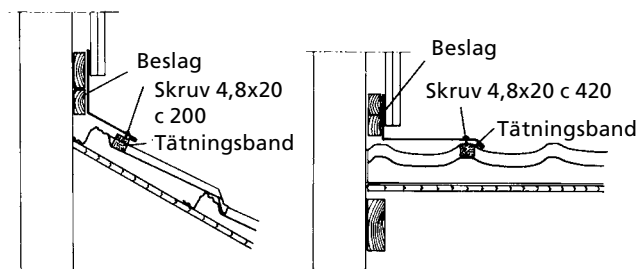
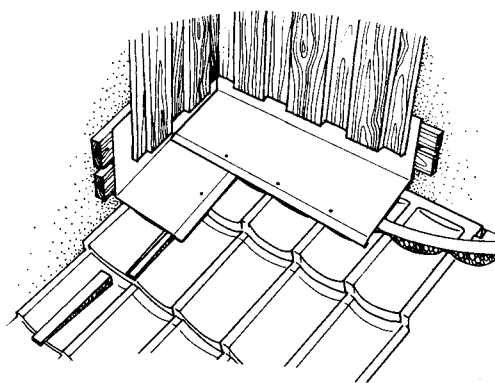
Stosar kring skorstenar består av ett underbeslag och en stos. Innan takplåten börjar läggas skall underbeslaget på plats. Om det gäller renovering, finns förstas redan ett underbeslag.

Takplåten kapas så nära stosarna som möjligt. Därefter monteras stos och övergångspanna i nu nämnd ordning. Skorstensstos tätas vid sidor och nedre kant enligt samma princip som vid anslutning mot högdal.

Anslutning mot högdal

Goda råd om skötsel och underhåll av Plannjas produkter

Som köpare av Plannjaprodukter kan Du påverka livslängden med Ditt val av basmaterial och beläggningssystem. Det förutsätter kunskaper om de faktorer som är väsentliga för produktvalet.

Genom att besikta och underhålla Plannjas färgbelagda produkter kan Du i många fall förlänga livslängden väsentligt. Besiktningar och underhåll kan du ta ansvar för själv. Du kan också ge specialföretag det uppdraget.

Medlemsföretagen i PLR, Plåtslageriernas Riksförbund, tecknar till exempel serviceavtal för besiktning och underhåll. Regelbundna besiktningar och underhåll är god ekonomi. De kan ge den färgbelagda plåten en livslängd på 40–50 år eller mer.

Mått på livslängden

Då det gäller Plannjas plåtprodukter brukar man använda två olika mått på livslängd; den estetiska och den tekniska.

Estetisk livslängd är ett mått på tiden fram till dess att färgskiktet förändrats så mycket att utseendet inte längre klarar de krav man ställer. Hur stor kulör- och glansförändring som anses acceptabel för en plåtbeklädnad beror på vem som bedömer den och på vilken byggnad plåten finns.

Teknisk livslängd är tiden fram till dess att plåten inte längre kan skydda byggnadens bärande konstruktion eller bakomliggande material och konstruktioner. Den tekniska livslängden är normalt avsevärt längre än den estetiska.

Så här kan du påverka plåtens livslängd med ditt produktval

Redan själva produktvalet påverkar livslängden. Aluminiumplåt ger, i de flesta miljöer, längre livslängd men till en högre kostnad än stålplåt.

Det finns också skillnader mellan olika beläggningssystem och mellan olika kulörer inom samma system. Ljusa kulörer blir mindre uppvärmda av solen. De håller därför i allmänhet längre än mörka kulörer som kan bli mycket varma.

Livslängden beror också på om materialet används till vägg eller till tak. Tak i söderläge, där taklutningen är liten, påverkas mer av solen än ytor som är vända mot norr.

Yttre faktorer påverkar livslängden

Miljön kring en byggnad betyder mycket för hur färgen åldras. Starkt trafikerade vägar, nedsmutsande industri etc påverkar i längden plåtens skyddande färg- och zinkskikt.

Solstrålning påverkar färgskiktets åldrande på två sätt - genom ultraviolett strålning och genom uppvärmning. Båda bidrar i det långa loppet till färgens nedbrytning.

Vissa väderförhållanden och närhet till saltvattenstänkt havsmiljö påverkar också färgens åldrande.

Plåtens livslängd är också beroende av hur stor del av plåtens klippkanter som är exponerade. Falsad planplåt med invikta klippkanter klarar tuffare miljöer än profilerad plåt med exponerade kanter.

Skador vid byggnation och brukande

Skador i färgbeläggningen, som kan uppkomma både vid byggnation och efteråt, kan göra att plåten får sämre skydd mot miljöpåfrestningar.

Färgbeläggningar med tunna skikt är känsligare för repor och korrosion än tjockskiktbeläggningar som Plastisol SCE. Aluminiumplåt är mindre känslig än stålplåt för skador i färgskiktet. Detta är särskilt viktigt att beakta när produkten ska användas i marina miljöer och i miljöer med aggressiva föroreningar. Aluminium är dock känsligt för kalkföroreningar.

Konkreta tips:

Den estetiska livslängden bestäms till stor del genom att man anpassar produktval och konstruktioner. Här är några sådana faktorer som bör beaktas:

- Välj aluminiumplåt eller bandtäckning med stålplåt i kustområden och i svår industrimiljö.
- Välj rätt beläggningssystem för aktuell miljö.
- Välj material på fästdon och installationer så att galvanisk korrosion ej blir möjlig.
- Konstruera så att kvarstående vatten undviks.
- Gör ett noggrant montage och förhindra repor på plåten.
- Besikta plåten regelbundet och bättringsmål skador i ytskiktet direkt.
- Spola av plåt som inte sköljs av regnvatten.
- Rengör hängrännor regelbundet.

Följer Du råden kan Du normalt förvänta Dig en estetisk livslängd om 15-40 år eller mer.

Årlig besiktning

För att ett effektivt underhåll ska kunna bedrivas krävs en årlig besiktning av byggnadens plåtytor. Vid denna årliga besiktning bör följande kontrolleras och åtgärdas:

KONTROLLERA

Färgens tillstånd, tecken på kritning, kulörförändring eller sprickbildning i ytan, i synnerhet där regnet inte kan skölja ren plåten.

Skräp i hängrännor, ränndalar och andra vattengångar, då en fuktig yta luckrar upp färgskiktet. Igensatta vattengångar ökar risken för korrosion och därmed vattenläckage in i byggnaden.

Skräphögar på plåten. Ökar risken för korrosion, eftersom underliggande yta ständigt är fuktig.

Skador i färgskiktet, det ökar risken för korrosion. Kontroll om skador finns i färgskiktet bör ske även då byggnaden är ny.

Lösa fästdon, nitsplintar, borrhåll eller andra metallföremål som ligger direkt på taket och kan orsaka rostbildning.

Felaktiga eller felaktigt fastsatta fästdon. Dessa kan orsaka både läckage och rostbildning.

Kantkorrosion, klippkanter vid överlappande plåtar och plåtändar. Korrosionen kan sprida sig om den inte behandlas i tid.

Åtgärd

Värdera tillståndet och bedöm om tvättning, rengöring, behandling av kantkorrosion, bättringsmålning eller ommålning är nödvändig.

Rensa rännor och vattengångar från skräp som binder fukt och korrosiva ämnen.

Ta bort skräpet så plåtens yta kan torka upp.

Överväg bättring, ommålning eller byte av plåt beroende på omfattning och typ av skada.

Ta bort spån och/eller metallföremål.

Byt felaktiga fästdon. Om gången är sönderdragen – byt till en grövre dimension.

Gör den skadade kanten helt ren och måla enligt avsnitt nedan.

Restaurering av färgbeläggningen

Restaurering av färgbeläggningen kan vara åtgärder för att:

- rengöra ytskiktet
- bättringsmåla mindre skador
- behandla korrosionsskador
- genomföra ommålning av hela ytan

Rengöring

Ofta räcker regnet till för att hålla plåten ren. De avlagringar av smuts som regnet inte klarar att skölja bort, kan man tvätta bort med en mjuk borste och vatten eller högtrycksspola. Var extra noggrann med ytor som finns i så kallad regnskugga. D v s där regnet inte kommer åt att skölja plåten ren. Tänk också på att hängrännor kan fyllas med löv, mossor etc och då behöver rensas.

I områden med förorenad luft kan det behövas en tvättmedelslösning för att få plåten ren. Man kan till exempel använda vanligt diskmedel eller industritvättmedel. Dosera enligt tillverkarens rekommendationer. Skölj efteråt, högtrycksspola eventuellt.

Några tvättråd

1. Starkare lösningar än de rekommenderade kan **skada färgen**.
2. Skölj ordentligt, så alla tvättmedelsrester försvinner.
3. Undvik organiska lösningsmedel och slipande tvättmedel.
4. Applicera rengöringsmedlet nedifrån och upp. Skölj uppifrån och ned.
5. Arbeta varsamt. Överdriven tvättning gör mer skada än nytta.

Bättringsmålning

Behandling av kantkorrosion

Ibland uppstår kantkorrosion. Klippkanter, som utsätts för kapillärt stående vatten, får små bubblor eller flagningar närmast klippkanten när den underliggande zinken vandrar till den nakna plåtkanten för att skydda den mot korrosion (gäller ej aluminiumplåt). I aggressiva miljöer kan kantkorrosionsskador uppstå och bör då åtgärdas om man vill behålla plåten intakt. I svåra miljöer kan det vara lämpligt att redan vid plåtmontaget skyddsmåla exponerade klippkanter.

Åtgärder enligt punkterna 1-5 nedan bör vidtas vid skada.

1. Slipa eller skrapa loss all lös färg eller korrosionsrester. Matta ned ett smalt område av intilliggande **originalfärg**.
2. Om kanten har rödrost, slipa eller blästra bort all rödrost till ren plåtyta.
3. Rengör med alkaliskt avfettningsmedel, till exempel 5 % kaustiksoda med tillsats av något diskmedel.
4. Måla med zinkrik rostskyddsprimer på den rengjorda ytan.
5. Måla med toppfärg, även in på den nedmattade ytan. Vid kantkorrosion, se speciellt till att färgen omsluter klippkanten (färgen bör i tvärsnitt likna formen hos svavlet på en tändsticka).

Kantkorrosion vid överlappsskarvad plåt kan vara svårare att behandla på ovanstående sätt genom att undersidan inte är åtkomlig för rengöring. En lösning på detta är att försegla skarven, dvs renslipning utförs enligt ovan och sedan appliceras en fogmassa över skarven.

Behandling av repor.

Korrosion kan också uppstå intill repor i färgskiktet som uppstått tex vid skotning av snö, installation av antenner eller vid byggnation.

Om färgskiktet har repskador av mindre omfattning, kan de repareras genom bättringsmålning. En sådan åtgärd innebär att man med en smal pensel målar enbart på det ställe som har repsats. Lufttorkande färg används.

Eftersom man kan förvänta sig att denna färg med tiden förändras annorlunda än den fabrikslackerade färgen, är det viktigt att färgen påförs endast där den behövs.

Ommålning

Kulörförändringar, flagning, korrosion eller att man helt enkelt vill byta kulör är exempel på orsaker till att man vill måla om en plåtyta.

Genom att måla om plåten kan man förlänga dess livslängd avsevärt. En ommålning kan förväntas ge en estetisk livslängd på 10 år eller mer.

Ommålning av utvändigt plåt ska alltid utföras fackmannamässigt med beprövade färgsystem. Leverantörer av ommålningssystem på marknaden har instruktioner för hur ommålning ska ske med respektive system. Om arbetet utförs av en erfaren målningsentreprenör besitter den de nödvändiga kunskaperna för att göra hela arbetet från besiktning till färdig målning.

Målningsarbetet

Plåtytor som ska bättras eller målas om ska vara torra och rena från smuts och fett. Avlägsna lös färg och andra partiklar med skrapa och stålborste. Ytor med rödrost stålborstas noga eller blästras. Rengör med alkaliskt avfettningsmedel, till exempel femprocentig kaustiksoda med tillsats av något diskmedel. Använd gärna högtryckstvätt. Skölj med rent vatten och låt plåten torka.

Innan ommålningen startar ska vidhäftningen hos den gamla färgen kontrolleras genom vidhäftningsprov. Principen för detta prov är att man låter kanten på ett mynt eller en nyckel tryckas mot färgskiktet likt ett stämjärn. Bildas spår i färgen finns vidhäftning. Sprätter färgflagor har vidhäftningen gått förlorad, och färgskiktet måste tas bort innan ommålning.

OBS! För att minska risken att man får en avvikande kulör måste färgen blandas noga.

Måla inte i direkt solljus och inte i temperaturer under fem grader. Helst bör temperaturen vara minst 15 grader. Relativa luftfuktigheten får inte vara över 80 % och bör vara högst 65%.

Välj färgsystem beroende på underlag och skada:

- Om zinkskiktet är borta måste plåten grundmålas med en zinkrik primer.
- När färgen är borta, men zinkskiktet är oskadat, grundmålas plåten med en wash primer.
- Om den gamla färgen är intakt, och vidhäftning finns mellan zinkskikt och färgskikt, kan den målas över efter normal rengöring.

Använd pensel, rulle eller spruta för arbetet. Välj en smal och mjuk pensel vid bättring av små ytor.

Läs mer

Plåtslageriernas Riksförbund har i samarbete med branschen tagit fram en teknikhandbok "Byggnadsplåt, material och utförande". Häftena 12, "Underhåll av plåttak" och 13 "Målning" ger fördjupad information om dessa frågor.